

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри суспільно-гуманітарних наук

доц. Оксана МАКСИМЕЦЬ

«2» 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методика викладання у вищій школі»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 181 «Харчові технології»
(на основі ОС Бакалавр)

факультет агротехнологій та екології

2020 – 2021 н.р.

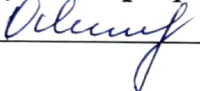
Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 181 «Харчові технології» (на основі ОС Бакалавр). Мелітополь, ТДАТУ, 2020. 15 с.

Розробник: к. пед. н., доц. Галина ТАРАНЕНКО.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук.

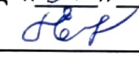
Протокол від «02» 09 2020 року № 1

Завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук

доц.  Оксана МАКСИМЕЦЬ

Схвалено методичною комісією факультету агротехнологій та екології для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 181 «Харчові технології» (на основі ОС Бакалавр)

Протокол від «31» 08 2020 року № 1

Голова, доц.  Олена ГРИГОРЕНКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 18 «Виробництво та технології»	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність 181 «Харчові технології»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 1,5 год. самостійна робота – 5 год.	Ступінь вищої освіти «Магістр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	8 год.
		Практичні заняття	18 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	94 год.
		Форма контролю: диференційований залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Методика викладання у вищій школі» є вивчення нових вимог до вищої освіти з точки зору економічних, соціальних, демографічних, екологічних факторів; ознайомлення з процесами, які відбуваються у європейському освітньому просторі та з новітніми методами і формами навчання; озброєння здобувачів вищої освіти теоретичними положеннями побудови навчального процесу у ВНЗ, формування основних компетенцій, необхідних для викладацької діяльності та становлення здобувача вищої освіти як викладача.

Завданнями дисципліни є:

- формування усвідомлення нової ролі вищої освіти в умовах глобалізації;
- ознайомлення з основними проблемами адаптації вищої освіти України до вимог Болонського процесу;
- засвоєння основних принципів організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України;
- оволодіння практичними навичками та методами проведення занять у вищій школі;
- усвідомлення внутрішніх механізмів навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі;
- набуття навичок з планування та реалізації на практиці різних форм, методів, засобів навчання, враховуючи специфіку спеціальності;
- забезпечення власного педагогічного становлення здобувачів вищої освіти як викладачів;
- засвоєння теоретико-методологічних і методичних основ викладання на сучасному етапі розвитку вищої освіти;
- оволодіння організаційними формами, технологіями і методами навчання у вищій школі;
- поглиблення знання з культури педагогічного спілкування у ЗВО.

Здобувач вищої освіти повинен знати:

- Закон України «Про вищу освіту» (нова редакція);
- систему стандартів вищої освіти;
- основні принципи освіти;
- систему освіти, освітньо-кваліфікаційні рівні та структуру вищих навчальних закладів України;
- права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу;
- зміст навчання та його компоненти;
- вимоги до складу і змісту навчально-методичної документації зі спеціальності та дисципліни;
- роль навчального плану та навчальної програми у відображенні змісту навчання;
- методи навчання, їх класифікацію, функції та специфіку добору;
- зміст та особливості нових технологій навчання у вищій школі;
- науковий зміст лекції, її функції та дидактичні принципи її побудови;
- види семінарських, практичних та лабораторних занять, дидактичні вимоги до їх проведення;
- особливості організації та проведення тренінгових занять;
- методику організації та проведення самостійної роботи, консультацій та індивідуальних занять;

- особливості науково-дослідної та практичної підготовки викладачів і здобувачів вищої освіти у ЗВО;

- види і форми контролю у вищому навчальному закладі;

- роль виховної роботи у виші, її види та форми.

Здобувач вищої освіти повинен вміти:

- організовувати та аналізувати свою науково-педагогічну діяльність;

- планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану та програми дисципліни;

- логічно структурувати зміст навчального матеріалу;

- складати навчальну і робочу навчальну програми;

- організовувати та проводити заняття різних видів та форм;

- забезпечувати послідовність викладення матеріалу та міждисциплінарні зв'язки;

- застосовувати прийоми створення проблемних ситуацій;

- організовувати та проводити семінарські, практичні та лабораторні заняття;

- застосовувати різні методи навчання у процесі викладання навчальних дисциплін;

- вдало обирати методи та засоби навчання й контролю;

- організувати та керувати пізнавальною діяльністю здобувачів вищої освіти, формувати у них критичне мислення та уміння здійснювати діяльність з усіма її складовими;

- аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу, використовувати її у педагогічній практиці;

- організовувати самостійну роботу здобувачів вищої освіти;

- здійснювати контроль і оцінку результатів навчально-пізнавальної діяльності;

- проводити корекцію процесу навчання;

- діагностувати результати навчання у ЗВО;

- планувати та організовувати виховну роботу у виші.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ І. НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Тема 1. Вища освіта в Україні: стан, тенденції та перспективи розвитку [1, 2, 3, 4, 5, 21, 22, 23, 25, 27]. Система вищої освіти в Україні. Загальні основи побудови системи вищої освіти в Україні. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні. Порівняльна характеристика світових систем вищої освіти. Україна та Болонський процес. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу. Ступенева система вищої освіти в Україні. Освітньо-кваліфікаційні рівні. Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації. Система ліцензування та акредитації освітньо-професійних програм навчання та вищих навчальних закладів. Особливості університетської освіти. Перелік напрямів та спеціальностей підготовки фахівців з вищою освітою. Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України. Нормативні документи стосовно питань вищої освіти. Відображення освітянських питань в Конституції України. Закони України “Про освіту”, “Про вищу освіту”. Закон України «Про вищу освіту» (Редакція від 09.08.2016, підстава 1415-19). Національна доктрина розвитку освіти в Україні. Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, накази та інструктивні листи Міністерства освіти і науки України стосовно питань вищої освіти.

Тема 2. Особливості змісту, планування та організації навчального процесу ВНЗ [1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 15, 18, 21, 22, 24]. Загальні положення організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Стандарти вищої освіти. Зміст освіти та зміст навчання у ступеневій системі вищої освіти. Нормативно-правова база організації навчального процесу. Стандарти вищої освіти та їх складові: державний стандарт (перелік спеціальностей, перелік кваліфікацій), галузеві стандарти (освітньо-кваліфікаційна характеристика, освітньо-професійна програма, засоби діагностики), стандарти вищого навчального закладу (варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм та засобів діагностики, структурно-логічна схема та навчальний план підготовки фахівців, навчальна програма дисципліни, робоча навчальна програма дисципліни).

Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах. Форми організації навчального процесу: навчальні заняття (лекція; лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація); індивідуальні завдання; самостійна робота студента; практична підготовка студентів; контрольні заходи; державна атестація.

Науково-методичне забезпечення навчального процесу: навчальні плани, навчальні програми дисциплін; програми практики, підручники та навчальні посібники, тексти (конспекти) лекцій; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів; контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять; контрольні роботи з навчальних дисциплін; методичні матеріали для студентів з питань самостійного опрацювання фахової літератури, написання курсових і дипломних робіт, магістерських дисертацій. Навчально-методичний комплекс, його структура, особливості укладання.

Нормативні документи що регулюють діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України. Науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів. Характеристика основних посад: завідувач кафедри,

професор кафедри, доцент, старший викладач, викладач (асистент), викладач (асистент) - стажер. Основні права та обов'язки науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. Порядок наймання на роботу та звільнення з роботи науково-педагогічних працівників. Атестація науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

Планування та звітність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. Індивідуальний план викладача. Робочий час викладача. Види діяльності науково-педагогічного працівника: навчальна, наукова, методична, організаційна. Розподіл педагогічного навантаження. Навчальний графік, робочі програми і тематичні плани.

МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 3. Основні форми організації навчального процесу у вищій школі [1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 15, 18, 21, 22, 24].

Лекція як одна з найважливіших форм навчальних занять, її основні функції та складові. Переваги і недоліки лекційного викладу матеріалу. Класифікація основних видів лекційного викладу. Види лекції (вступна, тематична, оглядова, заключна): організація та характеристика. Тематична лекція. Нестандартна лекція. Докомунікативна фаза лекційного заняття. Комунікативна фаза лекційного заняття. Загальнодидактичні вимоги до побудови лекційного курсу. Дидактична мета лекції. Навчально-методичне забезпечення проведення лекцій. Підготовка та організація лекційних занять. Методичний супровід лекційного заняття.

Семінарське заняття як форма організації навчання. Дидактичні завдання семінарських занять. Види семінарів. Методика проведення різних видів семінарів. Специфіка практичних занять. Практичні заняття як основна форма перевірки знань студентів й основні вимоги до їх проведення. Методика підготовки та проведення лабораторного заняття. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організації навчання. Особливості навчально-методичного забезпечення семінарських, практичних та лабораторних занять. Нетрадиційні форми проведення практичного заняття. Нетрадиційні форми проведення лабораторного заняття. Специфіка і особливості просемінара у вищій школі. Основні вимоги до проведення тренінгових занять. Специфіка проведення лабораторних занять. Вимоги до складання плану-конспекту практичного, лабораторного, семінарського занять. Структурні компоненти плану-конспекту. Матрична і текстова форми плану-конспекту. Цілетворення і логічне структурування змісту навчального матеріалу. Карта оцінки практичного (семінарського) заняття.

Самостійна робота студентів (СРС), її сутність та значення, форми та види, обсяг. Особливості самостійної роботи студентів у ВНЗ. Її нормативне обґрунтування. Види та рівні самостійної навчальної роботи. Роль викладача в організації дидактично-керованої самостійної роботи студентів. Роль науково-дослідної роботи студентів у фаховій підготовці. Індивідуальні завдання та написання рефератів й есе як початок науково-дослідної роботи студентів.

Організація індивідуальної та самостійної позааудиторної роботи студентів. Методика організації і проведення самостійної роботи студентів. Особливості організації і проведення індивідуальних занять та консультацій. Основні вимоги до проведення індивідуальних занять зі студентами. Навчально-методичне забезпечення самостійної та індивідуальної роботи здобувача вищої освіти.

Тема 4. Теоретико-методологічні засади науково-дослідної роботи та особливості організації практичної підготовки студентів вишу [1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24]. Загальні засади науково-дослідної роботи студентів. Види і форми науково-дослідної роботи студентів. Навчально-методичне забезпечення науково-дослідної роботи студентів. Організація навчально-дослідної роботи студентів. Особливості курсової як науково-дослідної роботи. Етапи підготовки дипломної та магістерської робіт. Методика організації курсового й дипломного проектування. Проведення науково-практичних студентських конференцій та соціально-педагогічних олімпіад. Науковий гурток у навчальному процесі ВНЗ. Організація діяльності проблемних груп студентів. Особливості наукової роботи студентів і передумови її ефективності. Системність в організації науково-дослідної роботи студентів.

Особливості організації практичної підготовки студентів. Мета і зміст практики. Види практик. Програма практики. Наскрізна програма практики. Базис практики. Організація і керівництво практикою. Щоденник практики, виконання індивідуальних завдань. Підведення підсумків практики. Матеріальне забезпечення практики. Особливості практичної підготовки студентів та умови її ефективності.

Тема 5. Сучасні методи, методики та технології навчання у ВНЗ [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 15, 17, 18, 21, 22, 24]. Засоби навчання, їх функції та різновиди. Словесні засоби вивчення навчальних дисциплін. Використання підручників, навчальних посібників, монографій і книг як засобів навчання. Різновиди наочності у викладанні. Можливості ТЗН, комп'ютерної та цифрової техніки як засобу навчання у ВНЗ. Методи навчання, їх багатомірність. Словесні методи навчання у ВНЗ. Функції бесіди. Види бесід за навчальною метою. Види бесід за характером пізнавальної діяльності. Методика проведення бесід під час вивчення навчальних дисциплін. Загальна характеристика наочних методів. Вимоги до використання методів ілюстрування, демонстрації, самостійного спостереження. Практичні методи викладання навчальних дисциплін. Методика проведення навчально-педагогічних ігор, підготовки письмових робіт. Умови оптимального вибору методів навчання. Прийоми проведення семінарських і практичних занять.

Сутність педагогічної інноватики. Інноваційні педагогічні технології активізації навчання. Педагогічні інновації у вищих навчальних закладах. Сучасні технології навчання: загальна характеристика.

Методика використання інформаційних технологій навчання. Інтерактивне навчання. Методи та форми активізації навчальною процесу. Організація проблемного навчання. Інтерактивне навчання. Групові методи інтерактивного навчання: загальна характеристика. Фронтальні методи інтерактивного навчання. Метод проектів: загальна характеристика. Шляхи та особливості оновлення сучасної вищої освіти в Україні.

Нетрадиційні педагогічні технології. Структура та процес ділової гри. Ігрові технології у вищій школі. Досвід використання ігрових технологій у вищій школі. Ділова гра як форма активного навчання у вищій школі. Нові інформаційні технології в сучасній системі вищої освіти. Дистанційна система освіти. Технологія дистанційного навчання.

Тема 6. Особливості діагностики знань, умінь та навичок здобувача вищої освіти [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 13, 15, 18, 19, 21, 22, 24]. Поняття про контроль. Контроль в процесі навчання, його структура та функції. Види, форми, методи та прийоми контролю. Методичні вимоги до організації і проведення контролю під час вивчення

навчальних дисциплін. Варіативність підходів до оцінювання знань студентів. Методичні вимоги до оцінювання знань під час вивчення навчальних дисциплін. Психолого-педагогічні проблеми проведення заліків і екзаменів. Шляхи формування у студентів умінь самооцінки і самостійного контролю результатів процесу учіння.

Організація контрольних заходів перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу. Поточний та підсумковий контроль знань. Форми й методи поточної та підсумкової оцінки діяльності, рівня засвоєння студентами навчального матеріалу. Традиційні форми та методи: опитування, колоквиуми, контрольні роботи, заліки та іспити. Особливості проведення письмових іспитів.

Основи методології та впровадження кредитно-модульної системи навчання у вищій школі. Сутність кредитно-модульної системи організації навчального процесу у сучасному ВНЗ, наслідки її запровадження. Європейська кредитно-трансферна та система накопичення (ECTS). Соціально-психологічні та дидактичні аспекти рейтингу. Рейтинг інтегрального розвитку студента. Рейтингові процедури та шкали.

Тест і тестування. Тест як форма поточної, модульної та підсумкової перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу. Визначення та види тестів. Переваги тестів перед традиційними формами контролю. Обробка результатів тестування та визначення якості тестів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Нормативне забезпечення навчального процесу							
1-2	Лекція 1	Вища освіта в Україні: стан, тенденції та перспективи розвитку	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Тенденції та перспективи розвитку системи вищої освіти в Україні	-	-	4	-	10
	Самостійна робота 1	Узгодження і поєднання національних компонентів вищої освіти різних країн із вимогами Болонського процесу	-	-	-	20	10
5-6	Лекція 2	Особливості змісту, планування та організації навчального процесу ВНЗ	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Організація навчального процесу в системі підготовки фахівців	-	-	4	-	10
	Самостійна робота 2	Система міжнародних освітніх стандартів	-	-	-	20	10
7-8	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1	-	-	-	8	-
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 - 60 год.			4	-	8	48	50
Змістовий модуль 2. Методика викладання у вищій школі							
9-11	Лекція 3	Провідні форми організації навчального процесу у вищій школі	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Особливості організації лекції, семінарського, практичного та лабораторного занять у	-	-	6	-	12

		ЗВО					
	Самостійна робота 3	Нові підходи до організації навчання у вищих навчальних закладах України	-	-	-	13	6
12	Лекція 4	Особливості планування й організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти	1	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Методика організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності й індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти у вузі	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 4	Сучасні методи, методики та технології навчання у ВНЗ	-	-	-	13	6
13	Лекція 5	Теоретико-методологічні засади науково-дослідної роботи та особливості організації практичної підготовки здобувачів вищої освіти	1	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Методика організації науково-дослідної роботи та особливості організації практичної підготовки студентів у вузі. Контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів.	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 5	Європейський досвід у діагностиці якості вищої освіти	-	-	-	13	8
14-15	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2	-	-	-	7	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.			4	-	10	46	50
Залік							-
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Система вищої освіти в Україні.
2. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні.
3. Україна та Болонський процес.
4. Ступенева система вищої освіти в Україні. Освітньо-кваліфікаційні рівні.
5. Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України.
6. Нормативні документи стосовно питань вищої освіти.
7. Відображення освітянських питань в Конституції України.
8. Закони України “Про освіту” та “Про вищу освіту”.
9. Національна доктрина розвитку освіти в Україні.
10. Загальні положення організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.
11. Стандарти вищої освіти.
12. Зміст освіти та зміст навчання у ступеневій системі вищої освіти.
13. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах. Форми організації навчального процесу.
14. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.
15. Нормативні документи що регулюють діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України.
16. Планування та звітність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.
17. Види діяльності науково-педагогічного працівника: навчальна, наукова, методична, організаційна.
18. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.
19. Навчально-методичний комплекс, його структура, особливості укладання.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Особливості предметно-курсової (практично-лекційної) системи навчання.
2. Лекція як одна з найважливіших форм навчальних занять, її основні функції та складові.
3. Класифікація основних видів лекційного викладу.
4. Загальнодидактичні вимоги до побудови лекційного курсу.
5. Вимоги до викладача під час читання лекції. Методика і техніка читання лекцій.
6. Професійний портрет викладача ЗВО.
7. Способи вдосконалення лекції як основної форми організації навчання у ЗВО.
8. Студент як об'єкт і суб'єкт навчального процесу.
9. Типізація студентів. Взаємовідносини викладачів і студентів.
10. Семінарські заняття як форма організації навчання.
11. Види і методика проведення семінарських занять.
12. Дискусія як метод навчання у вищій школі.
13. Методика проведення практичного заняття.
14. Методика підготовки та проведення лабораторного заняття.

15. Методика проведення факультативів, спецкурсів та спецсемінарів як форм організування навчання у вищому навчальному закладі.
16. Оцінка якості семінару, практичного, лабораторного заняття.
17. Навчально-методичне забезпечення проведення семінарського, практичного, лабораторного заняття, факультативів, спецкурсів, спецсемінарів.
18. Сутність і значення самостійної роботи студентів.
19. Види самостійних робіт і педагогічне керівництво ними. Труднощі їх організації.
20. Загальні засади науково-дослідної роботи студентів.
21. Види і форми науково-дослідної роботи студентів.
22. Вимоги і методичні рекомендації щодо написання і захисту магістерської роботи.
23. Методика організації і проведення індивідуальних занять, консультацій.
24. Методика організації і проведення навчальної і виробничої практики студентів.
25. Навчально-методичне забезпечення самостійної навчально-пізнавальної діяльності, науково-дослідної й індивідуальної роботи, індивідуальних занять, консультацій, навчальної і виробничої практики студентів.
26. Функції контролю знань студентів. Система понять.
27. Основні принципи контролю й оцінки знань.
28. Види перевірки навчальної діяльності студентів.
29. Методи і форми організації контролю знань, шляхи їх удосконалення.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / А.М.Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 560 с.
2. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
3. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред.. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

Допоміжна

5. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: [Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури] / Л.В. Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
6. Болонський процес у фактах і документах / М. Ф. Степко. К. : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003.
7. Болюбаш Я.Я. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців / Я.Я. Болюбаш // Освіта. – 2004. – № 8.
8. Вища освіта України і Болонський процес [Текст] : навч. посібник / за ред. В. Г. Кременя. – К. : Навчальна книга Богдан, 2004.
9. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: [Навчальний посібник для студентів ВНЗ] / С.С.Вітвицька. – К., 2003.
10. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с.
11. Галузинський В.М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / Галузинський В.М., Євнух М.Б. – К., 1995.
12. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К., 1994
13. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. – Випуск 1. – К.: УАЗТ, 2003. – 420 с.
14. Макарова Л.І. Основи психології і педагогіки: [Навчальний посібник] / Макарова Л.І., Гах Й.М. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 116 с.
15. Нагаєв, В. М. Методика викладання у вищій школі : [навч. посібник] : рекомендовано МОН України / В. М. Нагаєв. К. : Центр учбової літератури, 2007
16. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
17. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: [Практикум]: Навч. посіб. / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: Каравела, 2008. –336с.
18. Положення про вищий державний навчальний заклад // Освіта України: Нормативно-правові документи. – К.: Міленіум, 2001.
19. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) // Освіта. – 2005. – № 53.
20. Савчин М.В. Педагогічна психологія: [Навч. посіб.] / М.В.Савчин. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с.
21. Фіцула М.М. Педагогіка: [Навчальний посібник для студентів вищих

педагогічних закладів освіти] / М.М. Фіцула. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 528 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

22. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
23. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
24. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: www.mon.gov.ua
25. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://nip.tsatu.edu.ua/>
26. Наукова бібліотека ТДАТУ – м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18.
27. Науково-технічна бібліотека ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
28. Національна доктрина розвитку освіти в Україні: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=825538
29. Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>
30. Центральна міська бібліотека – м. Мелітополь, Площа Перемоги, 1.